

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
" " поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

Ч. 46. (93).

Неділя, 8. липня 1917.

Рік III.

Просимо наших Читачів відновити передплату, щоб не здержувати висилки часописи.

Будучі російські Установчі Збори й повна автономія України.

Критичне положення й загострення національного питання в Росії змусило тимчасове правительство до невідкличного проголошення Установчих Зборів всієї Росії в означеній речинці—на 13 жовтня с. р. Ці Установчі Збори мають між иншим порішити форму правління цілої держави, себто чи Росія перемінить ся в централістичну республіку, чи в федеративну (союзну) державу, чи в конфедерацію, себто союз самостійних держав. З цим порішенням в'язеть ся порішення автономії, чи самостійности України у федеративнім складі нової Росії.

Українці вивісили стяг національно-територіальної автономії, і якби всі поневолені народи мали таку саму ціль та осягнули її, то Росія переміняла ся б в конфедерацію держав, або союз самостійних держав, з яких кожна мала би свою означену територію з повною свободою своїх порядків.

Домагання Українців зустрінули російські круги рішучою відповіддю, що ся справа буде рішена Установчими Зборами й дальшу дискусію в цій справі уважали зайвою. Тимчасом Українці поставили ся на військових конгресах рішуче й зажадали негайного переведення національно-територіальної автономії в життя, признаючи Установчим Зборам тільки право затвердження dokonаної події відокремлення України, опертої на власній українській армії.

Чи слушне становище Українців? Невже не довіряють вони Установчим Зборам, які будуть голосом цілої революційної Росії, що проголосила вільність самоозначення „всіх народів“? Розглянемо цю справу ближче.

З яких партій можуть скласти ся Установчі Збори і яке буде рішення, як Українці не будуть мати за собою своєї армії?

Після складу Загальної Ради салдатів і робочих бачимо, що у склад цього тіла входило 325 меншевиків з Чхеїдзем на чолі, 306 соціал-революціонерів, 30 інтернаціоналістів під проводом Троцького і 115 большевиків з Ленїним на чолі.

Установчі Збори матимуть 800 послів, на яких можуть скласти ся всі ці партії, та не без того, що туди попадуть кадетів й праві. Перейдем чергою заяви поодиноких партій до справи автономії поневолених народів.

Про правих не треба говорити, що вони будуть стояти на становищі централізму старої Росії. Партія кадетів на своїм зїзді дня 23—26 травня в Петрограді висловила в національній справі такі думки: Розклад держави на суверенні, незалежні, одиниці цілком неможливий і утворення національних одиниць виключене; збереження державної єдности Росії се межа, якої партія не переступить. Таку дорогу Росії показують кадети устами Мілюкова, а його орган „Рєч“ поясняє ідеал державної єдности цими словами: „Політична нація (?) російської держави

повинна скувати ся залізним обручем спільного горожанства й зажити внутрішнім життєм російського патріотизму!“

Значить ся партія кадетів буде голосувати проти автономії поневолених народів.

Партія російських соціал-демократів, меншевиків, не виявила поки що ясно своєї думки. Та на зїзді російських соціал-демократів у Києві 8. травня с. р. ухвалено резолюцію, які можуть бути вказівкою, куди прямуватиме праве крило російських соціал-демократів у національній справі. Ся резолюція каже таке: Уважаючи, що при нинішній стадії економічного розвитку домагання федеративного ладу в Росії на основах договорного зв'язку її окремих самостійних частей суперечить історичному ходові річей і грозить при державнім роздробленню витворити нові перешкоди для розвитку продукційних сил і єдності клясової боротьби пролетаріату, київська окружна рада російської соціал-демократичної робітничої партії уважає, що демократична республіка, що признаєм краям права на автономію з власними представницькими зібраннями, зберігаючи єдність Росії, яко державно-економічний організм, гарантує населенню можливість найскоршого культурно-національного розвитку.“

Значить російська соціал-демократія стоїть проти федеративного ладу, стоїть на становищі збереження єдности Росії з правом найширшої культурно-національної автономії. Вона отже буде голосувати проти національно-територіальної автономії України.

На инчій становищі стоїть ліве крило соціал-демократії—

большевики під проводом Ленїна, який боронив становища Фінляндії й України на загальній Раді салдатів і робочих перед Керенським. Та поки що разом з групою Троцького партія Ленїна має меншість (145 проти 631) і її голос не буде рішачим на Установчих Зборах.

Далеко більше важним був би голос соціал-революціонерів, які на Установчих Зборах можуть мати й рішачу більшість. Та хоч вони поки що не заявили одверто свого голосу в національній справі, їх одобрення відповіди Керенського на запит Ленїна в справі України вказує, що вони є тої самої думки, що й міністер Керенський. Він заявив, що він не змінив свого становища і воно таке, як було перед трьома роками, що хоч він є за автономією України й Фінляндії, та не може допустити до поділу Росії. Перед трьома роками Керенський стояв на чолі трудової групи й належав до останньої хвилі до комітету соціал-революційної партії. Тепер він боронив перед групою Ленїна становища тимчасового правительства, яке не може допустити до поділу Росії на поодинокі часті. І на цей голос не найшов спротиву серед соціал-революціонерів.

Значить їх становище неясне і при голосуванні на перетворення Росії на федерацію самостійних держав не можна на їх зовсім числити.

На засіданні українських об'єднаних організацій у Києві 27. травня с. р. мав Керенський таку промову до представників окремих національностей: Покажіть усім, що Ви нам довіряєте, покажіть, що ви не хочете урвати більше, ніж кож-

дому з нас належить ся. Підійти на Установчі Збори, а я переконаний, що вони висловлять ся за федерацію. (?) Але тепер, коли ми проливаємо кров, не дайте нікому сказати, що тільки царська власть зберегла імперію (!), а без неї вона розпала ся." А в Одесі вже 31. травня с. р. цей самий Керенський сказав до Росіяв: „Будемо рішуче виступати проти всього того, що може розв'язати зв'яз між національностями й розсіпати Росію“.

Отже нова революційна Росія має берегти царську імперію, щоби вона не розпала ся, без огляду на се, що вона є нещастєм для всіх поневолених народів. Ці імперіялістичні думки бють, як бачимо з заяв і поступовання кожної російської партії, окрім гурту Леніна, — і ми від російських партій ні федерації, а тим більше конфедерації (союзу самостійних держав) не можемо сподівати ся при голосуванні на Установчих Зборах.

За федеративний лад стане інтелігенція поневолених народів, окрім Поляків, та селянство, яке заявило ся на своїм конгресі за федерацію. Та російське селянство можуть російські керуючі партії приєднати обіцяною землі на Україні й воно може перейти при голосуванні на Установчих Зборах до думки Керенського, що Росія не може розсіпати ся на поодинокі держави. І можемо з гори сказати, що федеративний лад самостійних держав, як хоче Україна, на Установчих Зборах при голосуванні перемає більшістю проти голосу по-

неволених народів і групи Леніна.

Тому не диво, що Українці не покладають ся на рішення Установчих Зборів, тільки хочуть негайного введення відокремлення України. Їм лишила ся одинока безпечна дорога: оперти ся на власну силу. Сила України—у власній армії і селянстві. Українська армія творить ся, а селянство стане за неї, бо на військовим конгресі порішено що розв'язати земельну справу має Українська Центральна Рада в користь селянства. Тому

російське правительство вислало депутацію вже тепер з переговорами в справі негайного відокремлення України до української Військової Ради (Генерального штабу) і до селянського комітету. Відокремлення України стає фактом!

Таким робом Установчі Збори стануть перед довершеною подією відокремлення України і їм прийде ся не рішати, а тільки затвердити окремішність України, за якою стоїть українська армія й селянство.

II.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Настрій на Україні.

Зі Штокгольму доносять через Гапаранду, що тимчасове правительство заявило ся за тим, що воно не може і не хоче поладити питання автономії України. Знавці відносно заповідають, що ся відмова відповідь доведе до бунту України проти Росії.

Делегація правительства на Україну.

З Петрограду доносять: Тимчасове правительство порішило вислати окрему делегацію на Україну, щоби перевірити ціле положення на Україні. Делегація буде складати ся з дуже популярних осіб та з представників політичних партій і стоваришень.

Учительський з'їзд у Гайсині.

23, 24. й 25. квітня учительський повітовий з'їзд у Гайсині (на Поділлі) постановив:

1. Земство—се скарбниця, в котрій збирають ся народні гроші.

Школа— народне діло; через се ми звертаємось в більшости своїх постанов про шкільні потреби в першу чергу до земства.

2. Земство повинно особливо дбати про заведення загальної шкільної освіти (а також і позашкільної), бо з розповсюдженням освіти зв'язана краща будучність України.

3. Школа на Україні повинна бути і формою і змістом українська. Всі предмети навчання повинні викладатись на українській мові. Московська мова, як предмет, вводиться з третього року навчання.

4. З'їзд постановив звернутись до Земства, щоб асигнувало кошти на придбання українських підручників для початкових шкіл.

5. Звернутись до повітового земства щоб негайно впорядало в Гайсині літні курси по українознавству для вчителів гайсинського повіту.

6. Звернутись до повітового земства, щоб негайно асигнувало потрібні кошти на заснування повітової книгозбірні для учителів по

українознавству, а також на книжки й брошури для агітації серед селян (про республіку, про Установчі Збори, про автономію і т. ин.).

7. Інститут інспекторів і наглядателів церковно-приходських шкіл скасувати, кошти, призначені на утримання їх, повернути на виборних від учительського товариства інспекторів.

8. Шкільними справами в повіті завідує „Шкільна Повітова Рада.“ Склад ради такий: виборний від всього повіту представник від земства, представник від вищих початкових шкіл, 10 від низших початкових, представник від єврейського учительства, представник від польського учительства, представник від усіх „Просвіт“ повіту.

9. Призначені завідувачі школою скасовують ся. Шкільними справами завідує місцева Шкільна Рада, котра складає ся з усіх учасників і двох представників від селян. Члени Ради з свого складу вибирають голову, інші функції по школі поділяють ся між членами Ради по згоді. За виконання трудніших обов'язків назначає ся плата. Примітка: Головою може бути вибраний тільки професіонал.

10. Педагогіч.-урядовців, котрі будуть проводити тенденцію обрусіння нашого краю, ми будемо вважати за ворогів нашої нової національної школи. Гроші, котрі видавалось на обрусіння, повернути на потреби нашої нової школи.

11. Всі школи повинні бути одного типу. На кожного учителя повинна припадати тільки одна група.

12. Учителі необхідно і негайно повинні взятись за підготовчу організаційну роботу до виборів в Установчі Збори.

13. Роботу свою наше учительство повинно проводити серед укра-

Подолж.

Політичний куток.

6) Які бувають партії в державі?

Життя громадян у кожній державі, чи то краю, упорядковане певними законами. Творець тих законів був і є ніхто инший, як сам чоловік. Дякуючи тільки тому, що широкі маси народу здалека держали себе від „політики“, вдавало ся поодиноким людям, або гурткам, чи партіям, захопити політичну власть у свої руки. При допомозі політичної влади дуже легко вже можна уладнати для себе життя громадське так, як того вимагає потреба. Як бачимо, то цей, хто стоїть близько коло політики, творить закони й ладнає громадське життя. Отже, коли закони творить громада, то умови життєві є для всіх корисні. А як творять закони один чоловік, або певний гурт людей, то услія життя бувають корисні тільки для того чоловіка, чи гуртка, який укладає закони незалежно від волі громади.

І через те саме, що широкі маси держали себе здалека від політики, здавна-давна аж до сьогодні витворили ся ті життєві ріжниці серед громадян, які ми бачимо зараз. Та ж нерівність у громадському життю й нерівність життєвих умов заставила людей збирати ся в певні гуртки, чи то партії. Партії бувають релі-

гійні, національні, партії станів або клас, законодавчі, господарські (аграрні) й партії чисто політичні.

Партії релігійні проявляли головню життя в середніх віках на заході Європи, де одна партія релігійна з другою провадила боротьбу, як католики й протестанти, або на сході християне й магометане, православне й баптисти і т. д. Між ними йде боротьба в трактуванні божественної науки й кожна релігійна партія стараєт ся ріжними дорогами притягнути до себе як найбільше прихильників. Певна річ, що одна або друга релігійна партія бере участь і в політичній боротьбі, щоб забезпечити собі певні політичні права. Давніше, коли церква мала й світську власть у своїх руках—як в західній Європі—політична сила лежала в руках церковної влади безпосередно. Сьогодні впливає церква на державну політику ріжними партіями, які ми звикли звати партіями клерикальними. Клерикальні партії не все носять зверх назву „клерикальна“, а іноді й тяжко їх відразу розібрати, особливо тоді, коли така партія починає творити ся. Звичайно пізнають правдиву краску партії на підставі її політичної діяльності, особливо тоді, коли такі партії приходять ся зайняти рішуче становище до певного політичного питання або руху. Заданням релігійних (клерикальних) партій є: вибороти для себе, що

найвигідніших життєвих умов і добити ся впливу на державну політику, щоби в той спосіб забезпечити себе перед всякими можливими несподіванками.

Далі, що до партій націй, або племен, то їх стрічаємо вже рідко і то тільки там, де в державі є більше чим один нарід та один і другий мають ріжні політичні права. От як, наприклад, в Англії була партія англійська й шотландська, а сьогодні там є англійська та ірландська, або в Австрії—партія чехів і Німців. Поляків і Українців. Зрозуміло, що як Українці, так і Ірландці мають у себе партії, але коли треба вибороти певні політичні права від свого політичного противника, тоді всі так звані домашні партії творять в данню хвилю партію Українців, чи Ірландців.

Партія всіма засобами політичними стараєт ся побороти свого політичного противника, як, скажемо, партію Поляків. І хоч зараз ми, Українці, маємо теж власні ріжні політичні партії, та зараз всі вони по той і цей бік Дніпра творять одну могутню партію Українців, які спільно добивають ся своєї політичної незалежності чи то від партії Москалів, чи Поляків. Московські партії, почавши від соц.-демократичних і кінчаючи на реакційних, злилися теж в одно тоді, як спротивили ся Москалі політичній незалежності

українського народу. Таке саме бачимо в Австрії з Поляками.

Такі партії дуже небезпечні для існування одноцільної держави. Вони грозять розпадом державної єдності вже самим стремлінням до політично-національної незалежності. І для Росії є цілком арозумілим змагання недопустити до відокремлення України, Фінляндії, Кавказу, Сибіру і т. д., бо Росія губить тоді характер великої й недлимой, а тим самим вичнуть і всі вигоди політичних умов, які забезпечили собі російський нарід коштом поневолених народів. Тому-то й російські соц.-дем. стоять проти політичної незалежності України, тому й Керенський воїма силами змагає до того, щоби зробити з Росії республіку централістичну, щоб на місце царя посадити президента, який би теж правив всіма народами, як Микола II.

А всі поневолені народи, зливши свої окремі партії в партію Українців, Фінляндців, Литовців, Кавказців і т. д., домагають ся боротьбою своєї автономії або й політичної незалежності від партії Москалів. Значить, партії поневолених націй (народів) грозять розбиттям російської держави й стремлять до того, щоб самим підняти ся до держави, щоб самим стати державою.

(Далі буде).

Інських селян та інших трудових елементів.

14. Доручити Раді товариства і підготовчій комісії розглянути всі соціалістичні програми й підготувати матеріал для утворення разом з селянами на будучім з'їзді одноі соціалістичної програми для селянства і інших трудових мас.

15. Для виконання деяких адміністративних функцій Рада товариства виділяє з себе „Виконавчий Комітет.“

16. Збільшити жалювання учителям низших початкових шкіл до 100 карбованців у місяць (основного) при готовій квартирі, опалі, світлі. Пятнадцяти прибавка—15 карб. Пенсія через 15 років у розмірі жалювання останніх років.

17. На пятнадцяти прибавку і пенсію повинні зачислятись всі роки учительської праці у всіх типах шкіл.

18. Звернутись до попечителя шкільної округи, щоб розірвав усі запасні й остаточні кошти всіх шкіл повернути на придбання українських підручників для початкових шкіл гайсінського повіту.

19. Подати телеграму міністрам, щоб церковно-приходські школи негайно були передані в міністерство народної освіти.

20. Щоб наш селянин не дивився на українську мову, як на мушкетерську, бажано було-б, щоб по всіх урядових інституціях на Україні служачі говорили й вели діловодство по українському.

21. Учителство повинно подбати, щоб в кожній селі було засноване товариство „Просвіта.“

Голова з'їзду Миколайчук, товариш голови Бризкуя, писарь Пшенишний.

(„Нова Рада,“ ч. 28).

3 РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Козаки підпорою правитель-ства.

З Петрограду доносить 4. липня петроградська телеграфічна агенція: Конгрес козаків цілої Росії закінчився і ухвалив дві резолюції: Перша звертається проти розважання Думи. Друга говорить, що маніфест України в справі автономії загрожують нероздільності держави. Козаки заявляють, що вони будуть стояти чинно за становище правительства в цій справі.

Так правительство окупило поміч козаків відступленням і укріпленням за ними землі, кажучи селянам віддати всі захоплені наділи. Та чи кубанські козаки пристануть до подавлення українських стремлень, дуже сумніваємося! За Україну стане увесь народ!

Опір проти незалежності Фінляндії.

Часопись „Ізвестія“, яка виходить в Або у Фінляндії з почину салдатів, подає заяву мужа довіря російського тимчасового правительства: Фінський соціалістичний конгрес ухвалив резолюцію, яка є дуже важна з мілітарного й стратегічного згляду, про незалежність Фінляндії, про усунення російських військ з Фінляндії та про знесення всіх російських укріплень. Переведення в життя тих постанов є питанням життя для цілої Росії. Ціла північна Росія була би виставлена на небезпеку нападу зваду. Стягнення військ із Фінляндії значило би, що всі наші становища морської сили на фінських побережжях знищено. Через це ціла балтійська флота, яка впрочім не мала й так великого простору на вузьких фінських заливах, тоді була би замкнена в малому закутку, а оборона полудневого побережжя фінського заливу з фортами Петрограда втратили би значіння. Наше посідання аляндських островів було би без вартости, як ми не були би певні посідання Фінляндії. Для Росії здійснення фінляндських планів значить руїна Петрограду і загроження Росії аж до побережжя Мурману. Питання відділення Фінляндії є питанням величчя Росії.“

Так отже для величчя Росії мусять Фінляндія і Україна бути конче при Росії, як підніжки!

Примусова офензива Росії.

До історії російської офензивы подають російські часописи важні вісти, що союзники в місяці червня тричі домагалися офензивы. Як минули три речинці без ніякої офензивы з боку Росії, поставлено Росії останній речинець 1. липня і загрожено їй з боку Англії і Франції ультиматом (последнім домаганням), який вручено в половині червня. Він говорив, що Росія мусять зачати офензиву дня 1. липня, а якби Росія не згодила ся, то буде уважати ся ця подія за вороже становище. Японія тоді одержить поручення прийняти проти Росії відповідні міри охорони й обезпечення. Через те поклик Керенського: „Вітчизна в небезпеці!“—треба розуміти в тім зміслі!

Популярність Керенського упадає.

З Базеля доносять: Прихильники Леніна поставили на конгресі салдацьких і робітничих рад внесення, щоби виключити Керенського з партії робочих. Внесення відкинуто тільки 256 голосами проти 201. Таким робом значення Леніна росте щораз більше.

Остання проба Росії перед миром.

Російська часопись „Соціалдемократ“ сповіщає, що на засіданні конгресу салдацьких і робітничих рад порішено підняти офензиву всіма можливими способами тому, що дальше відкладання наступної офензивы на російським фронті для цілого союзу принесло би велику шкоду. Російська часопись додає, що тут потрібна тільки демонстративна офензива без ніяких стратегічних цілей, яка має відтягнути німецькі сили з західного фронту. Далі пише „День“ про неї під заголовком: „Остання проба сили“. З неї виходить, що мілітарні й політичні відносини того дня стають гірші. Як що не вдасть ся ця офензива, то мусять повстати основа до взаїсного порозуміння в справі мира.

ВІЙНА.

(Після звідомлень осередніх держав).

На західнім фронті коло Арра й у Фляндрії тихо. Коли Французи підняли 3. липня кілька наступів, які не пощастили ся, то не поміг барабанний огонь, ані стрілянина артилерії, по яких піднято наступи на лівім крилі. Децю на захід коло горбовини Бовель підняли Німці наступ на приготування до наступу Французів і розсіяли їх.

На східнім фронті наступила перерва в примусовій офензиві Росіян. Під проводом англійських і французьких офіцерів, які безпощадно гнали російські дивізії до бою, понесли Росіяне розмірно більші втрати, як за офензивы минулого царського режиму. Кавалерія зваду не пускала втікаючих з фронту і гонила їх наперед. Дня 3. липня цілий наступ застановив ся, який сягав від Дністра до Стоходу і найсильніше пер на лівію від Бережан до Залозець в Галичині. Тільки наступи коло Бережан тривають досі під сильною стріляниною артилерії на узгір'ї Бережани-Тернопіль. Коло Мечишова під Бережанами відперли наступи Росіян Турки, а під горою Лисонею, біля Бережан, Німці відібрали їм зайняті поперед позиції Сасм. Коло Зборова вдарили Росіяне на мадарські поля, які в завзятій борбі не стямилі ся, як опинили ся в неволі. Коло Луцька в напрямі залізниць Ковель і над Стоходом поки що наступи Росіян були слабші. З боку осередніх держав піднято протинаступ над „Золотою Дівою“ коло Звижвина і взято Росіян до неволі.

Яким робом прийшло до цієї завзятої офензивы?

Числені агітатори антанту, чужі офіцери й підкуплені агенти відвідували військо та приготувували їх до діла. Між салдатами, які підняли офензиву, є гвардійські замурські й сибірські полки. Не досягнули вони нічого, тільки понесли поки що великі втрати—та воно не оставить ся без наслідку на внутрішній настрій Росії до війни.

Ціль цієї офензивы—подають голляндські банкові круги—це демонстрація, щоби дістати від антанту і Сполучених Держав потрібні гроші. Офензива отже є фінансово-політична. Бо і в Лондоні і у Вашингтоні є одна думка: перше—військові здобутки, потім—дзвінка монета.

Швайцарські часописі подають таке освітлення: Офензиву піднято військом азійської Росії, яке служить гарматним мясом.

Мілітарна ціль її полягає в тім, щоби відвернути австрійську офензиву на Італію.

Політична ціль її—відискати на ново довіру до Росії серед союзників, щоби вони знов наповнили пусті державні каси Росії.

Вісти зі світа.

АМНЕСТІЯ В АВСТРІЇ.

Цар Австрії видав акт помилування для всіх політичних переступників, окрім втікачів за границю, які є під закладом зради державі. Тем робом помилувано чеських і москофільських послів Галичини, засуджених у вязницю.

ПРОГРАМА АНГЛІЙСЬКИХ ПАЦІФІСТІВ (СТОРОННИКІВ МИРА).

В Англії заснувало ся „Товариство для демократичної контролі“, яке оголосило свою програму. Воно заявляє ся проти воєнного відшкодування, та щоби воюючі заснували спільну касу, з якої можна би покрити шкоди воєнного знищення. Воно стоїть за незалежність Бельгії, Сербії, Чорногори, Польщі, за рішенням самої людности про долю Ельзасу-Лотарингії, за перебудову Австрії на самоуправні національні території, за інтернаціоналізацію Царгороду і морських проливів та за міжнародний догляд Туреччини. Німецькі колонії мусять віддати ся, а середня Африка має бути знезалежована. Всім краям свобода господарська і доступ до своїх колоній мусять бути запевнені. Тайну дипломатію належить усунути.

3 таборового життя.

— Театр. У неділю, 1. липня Музично-драматичне товариство уладило виставу комедії В. Грінченка „Нахмарило“.

Це надкрізь тенденційна песа. В ній проводить ся одна думка: громада вища над усе; своє особисте щасте мусять уступати перед користю громади. Виведені в ній особи являють ся або вірцевими громадянами, що для добра громади жертвують власним щастям, як Корній Данченко з дочкою Марисею та вчителем,—або людями, що досягають своїх власних цілей, не звертаючи на те уваги, що це може шкодити другим, як панок Шевцов. При порівнянні перших з останніми яскраво вибиває ся високий моральний рівень громадян і нікчемність Шевцова. Звичайно, перші викликають до себе глибоку симпатію, тоді як до Шевцова можна почувати лише відразу.

При добрім виконанні песа гарно вплинула б на розвій громадських почувань у глядачів. Але на жаль треба признати, що артисти не стояли на висоті свого завдання. Песа не була основно пригтовлена. Ролі роздано не відповідно. Суцільних, виключених психологічно типів, за якімко кількох, не дано. Не було гармонійности між тоном слів, їх змістом і рухами. Особливо це відноситься до Корнія Данченка. Замість серйозного, поважного чоловіка, свідомого своїх обовязків супроти громади й своєї гідности, він був надутий та сердитий. Коли говорив він про свої обовязки, то видно було, що він злий сам на себе й на ті обовязки, що він радо зрік ся б тих обовязків. Тай говорив він невизивно, непевно, чи він правду каже, чи ні.

Тарасові Вільхисському, вчителю, бракувало тієї простоти й натуральности, що впливає з глибокої свідомости.

Халамон був замало солідний і самопевний, як личать бути людині, що дуже високої думки про свою вченість і „перевагу“ над другими. Його халдейські мудрости мали би виголошувати ся авторитетним, переконуючим тоном.

Петро Данченко неприємно вражав напруженістю й штучністю бесіди. Шрамченко виглядав задовольняюче.

Одноцільним був Шевцов. Гра й психологія в його відповідали одна другій. Теж можна сказати й про сторожа. Диким дісонасом було тільки те, що він вмів ся у спів молоді в школі. З жінок найліпше виконана роля Ульяни. Гра її мало вражала простотою й натуральністю.

Порядно грала Мариса. Ретга жінок була одноманітна й млява. Гуртові сцени в першій і третій діях пройшли слабо.

Загалом взявши, песа не дала того враження, що могла би дати при гарній постанові.

Лубенець.

— Музично-Драм. Т-во ім. М. Лисенка. Виділ Т-ва відбув 3. липня своє чергове засідання. На засіданні були прийняті нові члени в Т-во, після чого була розвинена дискусія, над улаштуванням вистави на слідуєчому неділю. По довгій дискусії ухвалено поставити водевіль „На перші гулі“ і дивертисмент з призначенням половини валового зиску з вистави на Національний Фонд.

При вільних внесеньх була порушена справа заведення листи всіх членів Т-ва і листи почесних членів, а також зібрати всі фотографічні знімки Т-ва. Після обговорення цих справ ухвалено зібрати всі фотографії членів Т-ва й помістити їх, як також і листи звичайних і почесних членів, в канцелярії Т-ва.

Вкінці обговорена була справа буфету. По дискусії ухвалено угорити буфет у театрі, який мав би функціонувати під час вистав.

В-мн.

— Вільковий гурток VI. бльоку. 3. липня с. р. відбуло ся звичайне засідання вількового гуртка в справі виборів старшого бльоку, писаря, представника до Комітету й мужа довіря на кухню.

Вибрано на старшого бльоку т. К-ка, на писаря—т. С-ка, представника до роздав. Комітету—т. К-лія, на мужа довіря на кухню—т. Н-ка.

На вільних внесеньх була порушена справа жертв на Національний Фонд, на українські школи на Волині й на будову пам'ятника. Ухвалено підняти цю справу на загальному бльоковому вічу.

Того ж дня скликано було бльокове віче, на якому старший бльоку т. К-ку коротенько та гарно зясував, що таке Національний Фонд і волинські школи. Після того віче порішило: мешканець VI бльоку, котрий дістає на місяць 1 м. 50 ф., повинен дати кожного місяця 10 ф., а той, що дістає денно 30 ф., дає 30 ф. в місяць; ці всі гроші відповідно порляють ся на всі три цілі.

Потім вибрали зпоміж себе виділ, котрий би заряджував цими грошми; головою вибрано т. Д-ча, писарем—К-го, скарбником—т. Н-са.

Мешканець VI. бльоку.

— Т-во стар. бар. ім. І. Мазени. 4. липня с. р. Т-во відбуло свої звичайні загальні збори зі слідуєчим денним порядком:

1) Відчит протоколу від 2. червня с. р., 2) звіти: управи, ревізійної комісії й стар. бльокових, 3) вибори управи: старшого табору, скарбника, писаря, двох заступників і ревізійної комісії, затвердження старших бльокових, прийняття і виключення членів Т-ва, 4) біжучі справи, 5) вільні внесеньх.

Збори відкрив голова Т-ва т. П-ан в присутності 27 членів.

Після відчиту протокола управа подала справоздання з 2. місячної діяльності, потім дала звіт ревізійній комісії, а також старші бльокові подали звіти з місячної діяльності бльокових гуртків.

Потім було приступлено до виборів управи: на старшого табору (він-же головою Т-ва) вибрано т. П-ана, скарбником—т. Зр-ого, а на заступника голови й скарбника—т. Г-ича, писарем вибрано т. Я-ка, а на заступника йому—т. С-ова.

Т-во затвердило на старших бльокових: в II бл.—т. Г-нка, III бл.—т. С-ова, V бл.—т. С-ка, VI бл.—т. К-ка, VII бл.—т. П-ру, VIII бл. (на місце т. Ч-ого)—т. Ч-ра, IX бл.—т. О-ка, X бл.—т. В-ка.

Т-во прийняло членів 1, а виключило 6 (за відходом з табору). Тепер у товаристві має ся членів 59: активних—28, дійсних—31.

При біжучих справах порушено адміністративні справи, а також організаційне життя Т-ва. По ви-

ясненню всіх справ перейдено до вільних внесеньх.

На вільних внесеньх було порушено й доручено управі прохати Просвітну Громаду, щоб вона відпустила книжок: в дезінфекційний і в одправочний бараки—для мандрівної бібліотеки, а в трахомний барак—для постійної.

На цім збори закрили ся.

Я-но.

Жертви.

На Український Національний Фонд.

Ком. Niederkleen, № 2847 від т.т.: Гумєного—1 м. 20 ф. Кланцата—1 м. 20 ф. і від всієї ком. 4 м. 15 ф. Разом . . . 6 м. 55 ф.

Ком. Wallmerod, № 1663, т.т.: Остроухів—1 м. Рож—40 ф., Бабійчук—2 м., Єміців—1 м. 5 ф., Кікот—25 ф. Разом . . . 4 м. 70 ф.

Ком. № 3576—2869, т. Я. Плетинь—50 ф.

Ар. Степанів—50 ф.

Всіх разом . 13 м. 05 ф.

На будову пам'ятника помер. тов.

Ар. Степанів . . . 50 ф.

Ком. № 10704 Г. Т-ко . 10 ф.

Grube Juluo, № 1436, від т-ва „Правда“: Гаркушенко—20 ф., Сілен—20 ф., Панів—20 ф., Фісовців—20 ф., Лукіяненко—10 ф., Володченко—20 ф., Литвин—50 ф., Безбородів—10 ф., Рямбайло—10 ф., Бриваренко—50 ф., Ткаченко—30 ф., Труш—20 ф., Широкий—50 ф., Богомолов—20 ф., Бабенко—20 ф., Шинька—20 ф., Тимченко—50 ф., Горнюків—10 ф., Федоренко—20 ф., Гончаренко—30 ф., Бурлака—20 ф., Пятрина—30 ф., Пошутілія—30 ф., Чорноморець—10 ф., Палипенко—5 ф., Бугай—10 ф., Сучків—20 ф., Доценко—10 ф., Яхнів—10 ф., Гришнюк—10 ф., Різник—20 ф., Кононенко—10 ф., Усів—20 ф., Омельченко—50 ф., Лагута—50 ф., Кізюра—30 ф., Позенко—10 ф., Романченко—15 ф.; N—1 м. 20 ф. Разом . 10 м. 10 ф.

Ком. Hergesdorf, т. Загорайко—1 м. Almenrod, від т.т.: Яценка—55 ф., Кошулька—50 ф., Сокола—50 ф., Гуко—50 ф., Чекалова—25 ф., Шевченка—20 ф., Мокренка—50 ф., Карнаухова—20 ф., Боженка—20 ф. Разом . . . 3 м. 40 ф.

Ком. Gerbolzelbach, т.т.: Масенко—1 м., Пруденко—1 м., Мельник—1 м., Козлів—1 м. Разом . 4 м.

Ком. Wallmerod, № 1663, від т.т.: Остроухова—2 м., Бут—50 ф., Павлуся—1 м., Оплятка—50 ф., Хроновського 50 ф., Феськова—50 ф. Разом . 5 м.

Всіх разом . . . 24 м. 10 ф.

На т-во „Самост. Україна“.

Ком. Algenroth, № 10001, на бібліотеку . . . 1 м.

Ком. Wallmerod, т.т.: Петруша—50 ф. Рож—30 ф. Разом . 80 ф.

Всіх разом . 1 м. 80 ф.

Звіт Комітету по будові пам'ятника помершим у ведлярському таборі.

За травень 1917 р.

Від II бльоку, через т. К. Зубаря, по підписному листу № 11-й . . . 9 99

Від VII бльоку, через т. Нагорного, по підписному листу № 11-й . . . 5 45

Від скарбника Видавничого Т-ва . . . 9 40

Від II бльоку, через т. Гніцєвича,—репта від покупки вінка помершому т-шу . . . — 24

Разом за травень поступило в Комітет . . . 25 08

За червень 1917 р.
Від т. Бовкуна—через т. Бортняка—проценту за суму 200 м. за 4 місяці . . . 12 —
Від т. Пожигана—передані йому т. Андрієм Заболотним III бльока . . . 10 —
Від II бльоку, через т. Литвака, по підписному листу № 12 . . . 12 40
Від III бльока, через т. Сімонова, по двох підписних листах № 11-й і 12-й . . . 25 92
Разом за червень поступило в Комітет . . . 60 32
Всіх грошей в комітеті зібрано до першого липня 1478 м. 70 ф.
Скарбник Ю. Г.

Черениска Редакції.

Ком. Gros Kohnheim № 1063, ком. Brudenbach № 2821, ком. Obertifenbach № 1169, ком. Steinbach, ком. Koddinden № 6670.—Гроші одержано; часопись посилаємо.
Ком. Nider Jungelheim № 265, ком. Geisterbach № 3876. Часопись посилаємо.
Ком. № 1058. Січовик Кр-цький. Передплату на „Громадську Думку“ і «С. В. У.» одержано. Часописі посилаємо.
Ком. Hofbiber, № 2684. Нітх, ні других грошей від нас не одержано.
Тов. Мар-ку № 295. Ваш вірш «Буде радість дітей» до друку не надасть ся—заслабів.
Ком. Nekloch, М. Ку-иль. Коли надрукуємо «Нашу ціном», то вишлемо, але прощмо ще раз звернутися з замовленням.

Ком. Herpel № 11611, ком. Gut Rothshor, ком. Oben Widdersheim, ком. Reddie, ком. Frauenstein № 10050, ком. № 2674, ком. Budenheim № 1941, ком. 3676—2869, ком. Pammim № 1, ком. Breitscheid Dilkgeis, ком. Nostafen, ком. Planig, ком. Gassen: ком. Ahlhorn, ком. Klustadt, ком. Steinbach, ком. Ehrlinghausen, ком. Rogonen, ком. № 10709, ком. № 3815, ком. Ober Jndelheim, ком. Albig, ком. Dahlbruch Hofginsberg Litzel. Передплата одержана. Часопись посилаємо. ком. Laddenau № 3363. Гроші за календар, часопись і книжки одержано.
Ком. № 3339. Книжки й часопись Вам вишлемо.

Тов. А. П-му. Гроші одержані. Часопись посилаємо.

Ком. Aldenroth, № 10001. Календар посилаємо.

Ком. Edelsbach, т. М. Ш-ко. Повідомте нас, коли, з якої команди і на яку ціль Ви їх посилає. Передплата на „Громадську Думку“ одержана.

Ком. Afferbach Wemelsdorf. Картки й часопис посилаємо.

Ком. Ramtsnek, № 1261. Гроші одержано. Книжки, які Ви просите, посилаємо.

Ком. Mülzenberg, № 1098. До Вашої часописі додаваємо ще дві часописі.

Тов. Я. Прошчу. Часопись Вам посилаємо.

Ком. Wallmerod-Berod. Гроші одержано. Часописі і книжки, які Ви замовили, посилаємо.

Тов. Е. Троян. Передплата одержана. Часопись посилаємо.

Ком. Kutzre. Передплата одержана. Часописі посилаємо.

Ком. Feldpost Pferdelazarett № 173. Книжки й рахунок Вам посилаємо.

Ком. № 6545. Грошей ще не одержано. Часопись шлемо накладною платою.

Ком. № 3925. Посилаємо часопись і рахунок на 30 ф.

Ком. Freyhalbesheim. Перевод посилаємо. Напишіть, що робить з рештою Ваших грошей.

Ком. № 2353. Подайте адресу своєї команди.

Лар. Mewe a d. Weichsel. Часопись і рахунок Вам посилаємо.
Ком. Niederlaasree, № 395. Гроші одержано. Календар, картки й часопись Вам посилаємо.
Ком. Gorbach Rastatt. Часопись посилаємо накладною платою.
Тов. Загорайку. Книжку Вам посилаємо.
Ком. Obernhof. Гроші розділено згідно з Вашим бажанням. Часопись посилаємо.
Ком. Koddinden. Без згоди господаря перепети на другу команду не можна.
Ком. Nider Jungelheim, т. І. Бабічу. О переведенні Вашого племенника до нашого табору зверніть ся до Командатури й подайте точну його адресу.
Ком. Wachtersbach, № 2637. Заходи відносно одагу перед Командатурою зроблені.
Тов. Е. Бережному. Можна лишень за згодою Вашого господаря.

ОГОЛОШЕННЯ.

СЬОГОДНЯ, в неділю 8. липня, о 10. год. ранку, в помешканню церкви відбудеть ся

Духовний Концерт

під орудою т. Демченка.

На початку—промова т. Л-цького про НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД.

Вступ вільний. Там же—кружка для жертв на Національний Фонд.

Чергові Загальні Збори Т-ва „УКРАЇНСЬКИЙ БЛЮВ“

в середу 11. липня, о 6½ год. вечера, в помешканню Клубу. Просьть т. членів прийти на Збори.

РЕДАКЦІЯ ОДЕРЖАЛА

гарні листівки з портретами українських письменників:

- 1) Тарас Шевченко.
- 2) Михайло Грушевський.
- 3) Іван Франко.
- 4) Михайло Драгоманов.
- 5) Борис Грінченко.
- 6) Володимир Винниченко.
- 7) Леся Українка.
- 8) Ольга Кабилянська.
- 9) Іван Нечуй-Левницький.
- 10) Василь Стефаник.
- 11) Михайло Коцюбинський.
- 12) О. Кобець.

ЦІНА: одна листівка коштує 10 ф.

серія (12 листівок) коштує 90 ф.

Хто хоче мати листівки—портрети наших письменників—спішіть з замовленнями в Редакцію „Громадської Думки“.

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.
СЬОГОДНЯ, 8. ЛИПНЯ 1917. р.
Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

буде виставлено: I.

НА ПЕРШІ ГУЛІ

Жарт на 1 дію С. Васильченка.

ДІВЕРТИСМЕНТ

з танцями.

Початок рівно в 7. год. вечера.

ПОЛОВИНА ВАЛОВОГО ЗВОРУ ПРИЗНАЧЕНО НА НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД.